א)לפי שאין בקיאין לשמה רבא אמר אלפי שאין עדים מצויין לקיימו מאי בינייהו איכא בינייהו בדאתיוהו בי תרי אי נמי ממדינה למדינה בארץ ישראל אי נמי באותה מדינה במדינת הים ולרבה דאמר לפי שאין בקיאין לשמה ליבעי תרי מידי דהוה אכל עדיות שבתורה ג)געד אחד נאמן באיסורין דאימור דאמרינן עד אחד נאמן באיסורין כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלא איתחזק איסורא אבל הכא דאיתחזק איסורא דאשת איש והוי דבר שבערוה דואין דבר שבערוה פחות משנים רוב בקיאין הן ואפילו לר"מ הדחייש למיעוטא סתם ספרי דדייני מיגמר גמירי ורבנן הוא דאצרוך והכא

משום

לפי שאין בקיאין לשמה. אין בני מדינת הים בני תורה ואין יודעין שצריך לכתוב הגט לשם האשה וקרא כתיב וכתב לה ספר כריתות (דברים כד) לה דהיינו לשמה(ה) הילכך אומר השליח בפני נכתב ובפני נחתם וממילא שיילינן ליה אם נכתב לשמה והוא אומר אין. ולקמיה(ו) מפרש מאי טעמא לא אצרכוהו נמי למימר לשמה: **לפי שאין עדים מצויין לקיימו.** אין שיירות מצויות משם לכאן שאם יבא הבעל ויערער לומר לא כתבתיו שיהו עדים מצויין להכיר חתימת העדים והאמינוהו לשליח. ולקמן פריך בין לרבא בין לרבה ליבעי תרי: **דאתיוהו בי תרי.** ששניהם נעשו שלוחים לגרשה והגט יוצא מתחת ידי שניהם. לרבה בעי למימר לרבא לא בעי למימר שהרי שנים הם ואם יערער בעל הרי הם מצויין לקיימו: **אי נמי ממדינה למדינה בארץ ישראל.** כגון יהודה וגליל דסלקא דעתא השתא דלא שכיחי שיירתא. לרבה דלא חייש לעירעורא דימא מזויף הוא לא בעי למימר הואיל ובקיאין כל בני ארץ ישראל לשמה לרבא בעי למימר דהא אין שיירות מצויות: **אי נמי באותה מדינה.** כגון מעיר לעיר במדינה אחת. מדינה רונטריד"א בלע"ז. ובמדינת הים לרבה בעי למימר דהא אין בקיאין לשמה לרבא דאמר לפי שאין וכו' ומתניתין משום ערעורא דזיוף הוא הכא לא צריך דהא שכיחי שיירתא: **מידי דהוה אכל עדיות שבתורה.** קושיא הוא: ומשני **עד אחד נאמן באיסורין.** שהרי האמינה תורה כל אחד ואחד מישראל על הפרשת תרומה ועל השחיטה ועל ניקור הגיד והחלב: **דלא איתחזק איסורא.** דחלב בהך חתיכה(ח) איסורא(ט) גופא: **הכא איתחזק.** בהך איתתא איסור אשת איש. ומטבל ושחיטה לא גמרינן לה כדאמרינן ביבמות (דף פח.) דהתם בידו לתקן לפיכך נאמן להעיד עליהן: **ואין דבר ערוה.** ראוי להתירו בפחות משנים דיליף דבר דבר מממון כתיב הכא כי מצא בה ערות דבר (דברים כד) וכתיב התם על פי שנים עדים יקום דבר (שם יט) במס' סוטה (דף ג:): **רוב ישראל בקיאין הם.** ואין לחושן: **ואפילו לר' מאיר דחייש למיעוטא.** גבי קטן וקטנה אין חולצין ולא מייבמין קטן שמא ימצא סריס קטנה שמא תמצא איילונית כו' במס' יבמות (דף קיט.): **סתם ספרי דדייני.** סופרי הדיינים שרגילין לכתוב כל שטרי גיטין: **מיגמר גמירי.** דגט אשה בעי לשמה: **ורבנן הוא דאצריכו.** למיחש למלתא משום דאיכא דאשכח כתוב ועומד כגון שנכתב לשם א' מבני עירו ששמו כשמו ושמה כשמה ונמלך מלגרש:

משום

אית ליה מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו וא"ת בפ"ק דבבא מציעא (דף יג.) פליגי ר"מ ורבנן במצא שטר שאין בו אחריות דרבנן אמרי לא יחזיר ור"מ סבר יחזיר ומוקי לה שמואל כשאין חייב מודה ויחזיר לר"מ לצור ע"פ צלוחיתו והשתא לרבנן אמאי לא יחזיר הא ליכא למיחש למידי דאי מקיים ליה הדין עמו ואם לא מקיים ליה אם כן מה מפסיד אי מהדר ליה אלא ודאי חיישינן שמא יוציא שלא בפניו ולא נטעון מזוייף הוא ויש לומר דעל כרחך אין הטעם בשביל כך דאכתי נטעון להו פרוע הוא דהא שמואל סבירא ליה בפ' מי שמת (ב"ב דף קנד:) בהדיא אליבא דר' מאיר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו והיה נאמן לומר אביהן דפרוע הוא מיגו דאי בעי אמר מזוייף הוא אע"ג דלדידהו לא טענינן מזוייף וליכא מיגו מ"מ כיון דלאביהן יש מיגו טענינן להו שפיר פרוע הוא דקי"ל כמ"ד בסוף פ' המוכר את הבית (שם דף ע:) דנשבע וגובה מחלה גבי שטר כיס אלא היינו טעמא דלא יחזיר כיון דאיתרע בנפילתו ולוה טוען מזוייף הוא אין לגבות מן הדין אפילו ימצא עדי קיום דחיישינן שמא זיופי זייף וחתים כי ההיא דגט פשוט (שם דף קסו.) דאנא ידיה אזרעקא וכן משמע התם לשון הקונטרס אבל אי ליכא לוה קמן והמלוה מצא עדי קיום מחזירים לו ואי הדר אתי לוה וטעין מזוייף הוא נראה דתו לא מהימן כיון דהוחזק בהיתר: **לפי** שאין בקיאין לשמה. וא"ת מאי שנא לשמה דאין בקיאין משאר הלכות גיטין כגון מחובר ושינה שמו ושמה ונכתב ביום ונחתם בלילה ואין לומר דנקט לשמה דשכיח טפי דמשכח גט ששמו כשמו ושמה כשמה ומשדר לה וגם הסופר שרגיל לכתוב טופסי גיטין אגב שיטפיה מישתלי וכתב שמו ושמה וה"ה שאר הלכות גיטין זה אינו דהא אמר לקמן (דף ט:) בג' דרכים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים ופריך והא איכא לשמה בשלמא לרבה היינו מוליך ומביא אלא לרבא קשיא ותו בין לרבה בין לרבא הא איכא מחובר אלמא לרבה דוקא נקט לשמה בכלל מוליך ומביא ולא נקט מחובר ומפרש ר"ת דבכל הלכות גיטין בקיאין אלא דהך דרשה דוכתב לה לשמה אינה נראית להם עיקר דרשה ואין בקיאין פירוש אין חוששין לדרשה דלשמה ולאחר שלמדו לקמן פירוש לאחר שקיבלוה והא דפ"ה דממילא שיילינן ליה אי הוה לשמה ואמר אין אין נראה דלא משתמע בשום דוכתא שיהא צריך לישאל ועוד דאם כן לימא איכא בינייהו אם צריך לישאל ואומר ר"י דסתמא לשמה קא מסהיד כדפירש בקונטרס נמי בסמוך(י) והא דאמר לקמן מי קתני בפני נכתב ובפני נחתם לשמה נהי דסתמא לשמה משמע מכל מקום כיון דעיקר תקנה משום לשמה הוא הוה ליה למימר בהדיא: **לפי** שאין בקיאין לשמה. קשה דלקמן (דף ה.) תניא הוא עצמו שהביא גיטו אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם מאי שנא הוא משלוחו אי חיישינן שמא לא נעשה לשמה וטעמא דאמר לקמן מינקט נקט ליה בידיה ואיהו מערער עלויה למה לא יערער אם מתחילה לא ידע דבעי לשמה והשתא ידע ואומר ר"י דמסקינן בסמוך דרוב בקיאין הן וסתם ספרי גמירי וליכא אלא לעז בעלמא דמסתמא שלא כדין יערער והכא שמביאו הבעל בעצמו ליכא למיחש אפילו ללעז דתו לא מערער כדאמר בסמוך מינקט נקיט בידיה וכו': **מאי** בינייהו. לא מצי למימר מוליך איכא בינייהו דלרבה נמי לרבנן בתראי כמוליך צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם דגזרינן מוליך אטו מביא ולת"ק נמי הוי בכלל הא דאמר איכא בינייהו ממדינה למדינה בארץ ישראל והא דלא קאמר גט מקויים איכא בינייהו משום דהוי בכלל דאתיוה בי תרי דדמי למקויים: **דאתיוה** בי תרי. פ"ה למ"ד לפי שאין עדים מצויין לקיימו אלו יקיימוהו וקשה דאטו בכיפא תלו להו שיהו מזומנין לקיימו כשיבא הבעל ויערער ועוד דלמה לי דאתיוה בי תרי כך שוים שנים מן השוק שמכירין חתימת העדים ומפרש ריב"א דאתיוה בי תרי ואמרי שהבעל שלחם דתו לא מהימן לומר לא שלחתים דהכי אמר לקמן (דף ה.) שנים אין צריכין לומר בפני נכתב וכו' ומה אילו יאמרו בפנינו גירשה מי לא מהימני ולהאי לא חיישינן שמא החתים במזיד עדים פסולין דמסתמא כיון דשלח לה גט כדין עשאו דאינו חשוד להכשילה: **ליבעי** תרי. אכתי לא ידע הא דפרישית דלא הוי טעמא אלא משום לעז על לבסוף: **מידי** דהוה אכל עדיות שבתורה. בדלי"ת גרסינן כגון עדות דיני ממונות ודיני נפשות ואית דגרים עריות ברי"ש ולא נהירא דאם כן מאי משני עד אחד נאמן באיסורין מה לו להזכיר איסורין והא ערוה נמי איסור הוא והכי הוה ליה למימר לא דמי לשאר עריות והוה ליה ליתן טעם ומיהו יש לומר דה"ק עד אחד נאמן באיסורין להתיר והא דבעי תרי הני מילי לאסור דחד לאו כל כמיניה אבל הא דקאמר כל עריות לא אתי שפיר דמאי כל עיקר דבר שבערוה אין פחות משנים והו באשת איש בגיטין וקידושין וזנות דאשת איש לאוסרה על בעלה: **עד** אחד נאמן באיסורין. פי' הקונטרס שהרי האמינה תורה כל אחד ואחד על הפרשת תרומה ושחיטה וניקור הגיד וחלב ולא היה לו להזכיר הפרשת תרומה ושחיטה דבהנהו נאמן אע"ג דאיתחזק איסורא משום דבידו לתקנם כמו שפ"ה בסמוך והכי אמר בהאשה רבה (יבמות דף פח.) ושחיטה אע"ג דהשתא אין בידו לתקנו מעיקרא היה בידו לשחוט דאם לא כן אמאי מהימן כיון דאיתחזק איסורא דלא מצינו בשום מקום שיצטרך בגדול אחד עומד על גביו ומעשים בכל יום דמהימן אע"ג דלא שייך רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן כגון שנתחך כל הראש ואין בית השחיטה ניכר ומה שאנו סומכין על הנשים בשחיטה אע"פ שאין יודעות הלכות שחיטה כיון שבידה ללמוד לשחוט או להשכיר אחרים שישחטו לה כבידה דמי וא"ת ומנא לן דעד אחד נאמן באיסורין וי"ל דילפינן מנדה דדרשינן בפרק המדיר (כתובות דף עב.) וספרה לה לעצמה וא"ת אם כן אפילו איתחזק איסורא וי"ל דאינה בחזקת שתהא רואה כל שעה וכשעברו שבעה טהורה ממילא ולא איתחזק איסורא וגם בידה לטבול: **עד** אחד נאמן באיסורין. הקשה ר"ת מה תשובה היא זאת עיקר הגט יוכיח שצריך לחותמו בשנים ותי' דה"ק דעד אחד נאמן באיסורין בכה"ג שעיקר הגט נעשה כבר ושוב אין צריך אלא גילוי מילתא לידע אם לשמה נכתב: **הוי** דבר שבערוה. הא דנקט דבר שבערוה אומר ר"י משום דבהאשה רבה (יבמות דף פח.) בשאר איסורי כגון טבל והקדש וקונמות מספקא לן אי מהימן אפילו איתחזק איסורא ולאו בידו או לא וא"ת אי עד אחד נאמן בשאר איסורין אפילו איתחזק איסורא ולאו בידו אמאי איצטריך וספרה לה לעצמה ויש לומר דס"ד ° לחשיב כמו דבר שבערוה: **סתם** ספרי דדייני מיגמר גמירי. והוי כמו מיעוטא דמיעוטא דלא חיישינן אפילו לרבי מאיר: **ורבנן** הוא דאצרוך. פירש בקונטרס משום דאיכא דאשכח כתוב ועומד כגון שנכתב לשם א' מבני עירו ששמו כשמו ונמלך מלגרש וקשה דבהוחזק שני יוסף בן שמעון

אפילו

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ז מהל' גירושין ה"ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף א:
ד ב מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעיף יח:
ה ג מיי' פי"א מהל' עדות הלכה ז טוש"ע י"ד סימן קכז סעיף ג ובהג"ה:
ו ד שם בהג"ה:
ז ה מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה יח [ופ"א מהל' גירושין הל' לב] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן יא סעיף ב וסימן קעח סעיף ט:

◆

תוספות רי"ד

לפי שאין בקיאין לשמה. פי' בעבור זה הצריכוהו לומר בפני נכתב ובפני נחתם משום דכתיב וכתב לה לשמה ובחו"ל אין בקיאים לשמה מפני שאינן בני תורה כלומר שאינן יודעין שצריך שיכתב הגט לשמה ויש לחוש שמא נכתב זה לאחר מבני עירו ששמו כשמו ושם אשתו כשם אשתו ונמלך מלגרש את אשתו ושלחו זה לאשתו מש"ה צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם לשם אשה זו: ורבא אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו. פי' שממדינת הים לא"י לא שכיחי שיירתא ואם יבא הבעל היום ומחר ויערער ויאמר לאשה כי זה הגט לא כתבתיו אני אלא את זייפת והחתמת בו עדים ואין זו כתיבת ידי העדים לא נוכל למצוא עדים אחרים שיכירו חתימת אלו העדים שיקיימו אותה ותהא האשה צריכה להביא ראיה שבעלה כתבו לה. לפיכך התקינו שיהא זה מקיימו באומרו בפני נכתב ובפני נחתם ואם יבא הבעל ומערער לא משגחי' ביה אבל לאין בקיאים הן לשמה לא חייש רבא דסתם סופרים דכתבי גיטא בקיאין הן לשמה ולא נתקן לומר בפני נכתב ובפני נחתם אלא לפי שאין עדים מצויין לקיימו: א"ב דאתיוה בי תרי. פי' שנעשו שנים שלוחים להביא הגט לרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו אין צריכים לומר דבשנים אין הבעל יכול לערער ולרבה דאמר לפי שאין בקיאים לשמה צריכים לומר: א"נ איכא בינייהו [דאתייה] חד ממדינה למדינה בא"י כגון יהודה וגליל דס"ד השתא דלא שכיחי שיירתא. לרבא דחייש לערעורא דבעל צ"ל. ולרבה לא צריך הואיל ובני א"י בקיאים לשמה: אי נמי א"ב דאתייה חד מעיר לעיר בחו"ל באותה מדינה דשכיחי שיירתא מעיר לעיר לרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו הכא שכיחי שיירתא ואינו צ"ל. ולרבה דאמר לפי שאין בקיאים לשמה [צריך] שיאמר שגם מעיר לעיר אין בקיאים לשמה. והלכתא כרבא דהוא בתרא. ועי' רכל סוגיא דשמעתא

מסורת הש"ס

א) [לקמן טז:], ב) [לקמן ג. חולין י:], ג) גי' רי"ף והרי', ד) יבמות פח. [קדושין סו. לקמן ג. סד.], ה) [יבמות פח: קיט. ע"ז לד: מ: בכורות יט: מב: חולין ו. יא: פו. נדה לא: מח.], ו) [לקמן ג.], ז) [לקמן ג.], ח) בס"א: חתיכה, ט) בס"א ליתא איסורא, י) דף ג. ד"ה לא ניח.

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הוי דבר שבערוה וכו' דחשיב כמו דבר שבערוה. עי' מהרי"ק שורש ע"ב:

◆

לעזי רש"י

קונטריד"א. חבל ארץ.

◆

מוסף רש"י

לפי שאין עדים מצויין לקיימו. והתקילא מארץ ישראל אינו צריך, לפי שבקיאים לשמה, ועולי רגלים מצויין להכיר חתימת העדים לקיימו (סוכה לד:). **עד אחד נאמן באיסורין.** דכל יחיד ויחיד האמינתו תורה, וזבחת מבקרך ומצאנך (דברים יב) ושחט את בן הבקר (ויקרא א) ואילו כהנים על ידו ולא הזקיקו להעמיד עדים בדבר, ולא הצריכה תורה עדים אלא לענוש ממון או מיתת בית דין ולעבירות. לגמרינן דבר דבר ממון (חולין י:). **ואפילו לר"מ דחייש למיעוטא.** בפרק הכל שוחטין (חולין ו.) גבי כותים, שגזר על כל כותים משום אותם שמצאו דמות יונה בהר גריזים והשתחוו לה (יבמות קיט.).